Fredriksberg 16 kredse og er nu repræsenteret af 7 socialdemokrater, 5 liberale og 4 højre.

De 7 socialdemokrater og 5 liberale valgtes med 28.331. Højre med 18,782. Højres tilbagegang siden sidste valg er 2000 stemmer, oppositionens vækst i samme tid ca. 8000.

Partiernes stilling i folketinget er 61 oppositionsmænd mod regjeringspartiets 52, dertil ventes en højremand fra Færøerne. Der er ialt 8 socialdemokrater; til de 7 kjøbenhavnske kommer en fra Aarhus amts 2den valgkreds, hr. Harald Jensen.

Kjøbenhavn, der fik valgkredsloven som juleklap fra højre, har til gjengjæld git disse et paaskeæg, der vil bli haardt at — — fordøje.

Kjøbenhavn 10—4—94.

H.

Drivkraft.

(Af Svend Trøst.)

Vor tid er særlig maskinernes tid. Det er maskinerne, der gir hele tiden sit ejendommelige præg.

Tilsyneladende er det maskinerne, der er den bevægende kraft.

Men dette er det alligevel ikke. Der er en bestemt indre kraft, der sætter hele maskineriet i bevægelse. Uden denne kraft vilde selv den største, smukkeste, bedste, mest velindrettede maskine være fuldstændig værdiløs.

Det er varmen, der driver værket. Og varmen kommer fra — kullene. Det er kullene, der saa at sie er maskinernes sjæl, det er kullene, der gjør maskinerne levende og sætter dem i bevægelse.

Paa lignende maade gaar det med menneskene. Nutidens videnskab afslører mere og mere, hvorledes de samme love gjælder for menneskene som for naturen, i aandens som i haandens verden.

Ogsaa menneskene trænger til en indre drivkraft for at komme i bevægelse. Ogsaa menneskene trænger til varme for at kunne arbejde.

For det første maa de ernæres ligesom maskinerne. Maskinerne fodres med kul, menneskene maa fordres med brød og kjød, med melk og smør, med øl og vand.

Faar Maskinerne ikke tilstrækkelige kul, kan de heller ikke levere det tilstrækkelige arbejde. Faar menneskene ikke den fornødne føde, kan de heller ikke præstere, hvad der kan kræves af dem.

Men var menneskene kun en maskine, behøvede de ogsaa kun at fodres paa lignende maade, som man fodrer maskinerne.

Men menneskene er noget mere end maskiner. Det viser sig bl. a. deri, at mens maskinerne intet kræver og kun er bestemt til at arbejde, saa lever der i alle mennesker krav paa noget mere, menneskene vil tillige baade vide og nyde. Dette viser, at menneskene er aandelige væsener. De kan derfor ikke nøjes bare med den legemlige ernæring, men maa ha føde baade for deres aand og sjæl, for deres bevidsthedsliv, for deres hjerte og følelse.

Til næring for aanden kræver menneskene først og fremmest: Oplysning. Mennesket vil kjende livet omkring sig, blomsterne paa marken, stoffernes sammensætning, luftens bestanddele, lokomotivets mekanisme, telegrafens hemmelighed, klodernes gang i himmelrummet, alle tings ophav, menneskets „tanker banker med guddommens længsler".

Oplysningen gir næring for tankerne. Men ogsaa hjertet kræver sin ret. Kjærligheden til næsten er det bud, mod hvis opfyldelse alle ædle følelser bøjer sig. Et menneske ofrer alt for at frelse sit liv. Det er egenkjærlighed. Men i kampen for sine kjære, i kampen for en god sag ofrer mennesket selve livet. Det er kjærlighed Kjærligheden blir saaledes livets højeste, livets stærkeste magt.

Med rette synger derfor digteren:

> Hadet kan tænde flammer,
> det er en ødende brand;
> hadet kan ikke hjælpe,
> hvis ikke kjærlighed kan.

Kjærligheden til vor familje, kjærligheden til vore kammerater, kjærligheden til den sag, som vi virker og kjæmper for, kjærligheden til det land, vort fædreland, som vi stræber efter at forvandle til noget af et paradis paa jorden, skal derfor være den indre kraft, den varmegivende magt, der skal besjæle vort liv, lægge staal i vor vilje, gyde mod i vor bringe og tænde haabets bauner, saa de kan lyse for det hele folk og lede det frem til sejr for livets og lysets, for frihedens, lighedens og broderskabets sag.

Lockouten ved Hvilans værksted.

Ved Hvilans mekaniske værksted er som før meddelt arbejdet nedlagt; derfor bør ingen hæderlig arbejder nedlade sig til at ta arbejde der, førend forholdene er ordnede.

Følgende af værkstedets arbejdere har gjenoptat arbejdet: Nils Malmgreen, kjedelsmed. Alf Löfkvist, kjedelsmedhaandlanger. Sven Kjælberg do. O. Alström, smed. Per Ahlkvist, støberilærling. A. Ahlkvist s. k. kjærnmager. Sven Anderson er ingenting, men gir sig ud for at være tømmermand.

Alle disse erklæres fra Sverrig som skruebrækkere og rekommanderes paa det bedste.

Jeg vil opfordre alle jernarbejdere til at notere sig disse navne, da vi muligens snart har brug for dem; de staar ikke i nogen organisasjon; vi maa i saa tilfælde gi dem en velsignet modtagelse.

E. Lundblad,
forbundets formand.

I anledning lukningssagen skriver et blad:

„Det var meningen med lukningssagen, at det var særlig arbejderstanden, der skulde beskyttes mod drikkeondet ved den. Saameget uheldigere blir det da, at slige restauranter, der fortrinsvis besøges af arbejdere, har uhindret anledning til at holde oppe. Saaledes Kristiania arbejdersamfund o. s. v."

Vi vil til det sie, at skal der tales om beskyttelse for nogen speciel stand, saa er det neppe arbejderne, som trænger den mest. Men vi har nu heller ikke hørt dette før. Det er „Dreebladet" med Arbejderforeningen af 94, som har æren for baade at ville beskytte og la sig beskytte. Voksne og bevidste arbejdere trænger ikke den slags.

Hvad nu det angaar, at arbejdersamfundet har sin skjænkningsret ogsaa om søndagen, noget som altsaa skjærer „Dreebladet" i øjnene, saa skal vi bare bemærke, at arbejdersamfundet er en privat restaurant, hvor blot medlemmer har adgang. Saa vidt vi ved er der intet privat selskab som er nægtet benyttelsen af sin ølret om søndagen. Men det hindrer jo ikke, at ikke „Dreebladet" mener, at der burde gjøres undtagelse med arbejdersamfundet.

Mod rustninger udtaler „Arbejderen" sig i 3 spalter. Hvis bladet repræsenterer arbejderrepræsentanternes mening i denne sag, vil vi saa se, at ikke hele venstre er saa rustningsgale som partiets presse. Vi kan ikke si andet, end at det glær os, at „Arbejderen" ikke paa alle punkter stiller sig til venstres tjeneste.

Den Ankerske marmorforretning søges solgt til Danmark. I den anledning fortæller et højreblad, at vore egne kapitalister har holdt sig paa afstand fra dette foretagende, fordi valgene faldt ud til venstres fordel.

Dette er vrøvl og intet andet. Naar vore højremænd holder sig tilbage her, saa er det ikke anderledes, end disse tarvelige forretningsmænd i alle tider har gjort, naar det har gjældt nye foretagender. Først naar udlændinger har vist dem, at de har ladt fordelene gaa fra sig, har de hat god tid til at angre bitterlig paa sin mangel paa syn og sands for alt det, som ikke gir dem pengene i hænderne, før de ennu har begyndt forretningen.

Den nyvalgte danske rigsdag skal sammentræde i overmorgen.

17 fag- og arbejderforeninger i Bergen har udstedt opraab om at demonstrere den 1ste maj for 8-timersdagen.

1ste maj. Socialisterne i Bilbao i Spanien har besluttet la arbejdet hvile den 1ste maj.

— Det af den socialdemokratiske partiledelse i Wien uddivne aarlige majfestblad er beslaglagt af politiet. Der forberedes en ny udgave.

En jødestat. Bladet Gaulois forsikrer for fuldt alvor, at den bekjendte bankier baron Hirsch har git England og Tyrkiet det tilbud at kjøbe Cypern for der paa øen at oprette en liden uafhængig jødestat, der skulde staa under tyrkisk overherredømme og under beskyttelse af alle stormagterne.

Kularbejderstrejken i Belgien er nu fuldstændig endt. I distriktet Lüttich er alle arbejdsholdene gaat fuldtallige ned i gruberne.

En skolæst af jern, der passer enhver sko, stor eller liden, er opfunden og bragt i handelen af d'hrr. F. A. Fedjeland og T. O. Rosendahl i Kristianssand.

Ingeniørerne A. Nørbech Olsen og J. A. Swell er af forsvarsdepartementet udnævnt til at fungere som censorer ved maskinistexamenen, der begynder den 30te april. Til suppleanter: Ingeniørerne J. Salvesen og C. Wj. Falèn.

10 bagermestre anmeldtes lørdag for overtrædelse af bagerloven. Mulkterne tilfalder bagersvendenes forenings sygekasse.

„Teknisk ugeblad" skriver om fabrikinspektionen blandt andet:

Fabrikloven har ennu rigtignok kun vært i kraft halvandet aars tid, saa det vistnok er for tidligt at dømme om dens virkemaade. Dette er da formodentlig ogsaa grunden til, at der liden redegjørelse i denne retning forelaa for storthinget i aar. Den i anledning af bevilgningen stedfundne debat drejede sig vel derfor hovedsagelig om ting, som vi lige over for sagen i sin helhed anser mindre væsentlige, f. eks. departementets opnævnelse af fabrikinspektøren for søndenfjeldske distrikt som medlem af rigsforsikringsanstaltens bestyrelse. Vi tror nemlig, at saaledes som fabrikinspektørens arbejde nu maa ordnes, er han alligevel saa bunden til kontoret, særlig med vejledning og kontrol af de stedlige tilsyn, at han kun vanskelig kan faa tid til inspektionsrejser i den udstrækning som vistnok egentlig er tænkt.

Vi skulde anse det særdeles heldigt at industridrivende og arbejdere, tillige med fabrikinspektørerne selv — begge distrikters — vilde bidrage til en drøftelse af det hele apparat, som vi ikke kan frigjøre os fra at anse som noget tungvindt.

Fredsunderhandlingerne. Til borgerlige blade telegraferes fra Shimonoseki den 11te april: Fredskonferencen igaar varede 2 timer. Li-hung-tschang var tilstede under hele mødet. Den japanesiske udenrigsminister var ved sygdom forhindret fra at overvære konferencen.

London, 12te april. Til „Reuters Office" meldes fra Yokohama: Det forlyder i velunderrettede kredse, at, saafremt vaabenstilstanden udløber uden at nogen fredsslutning er kommen i stand, vil den ikke yderligere bli forlænget, men den japanesiske hær da straks rykke frem mod Peking.

Officielt meddeles, at koleraen blandt de japanesiske tropper er i aftagende.

London, 12te april. Til „Reuters Office" meldes fra Washington, at det derværende japanesiske gesandtskab har modtat officiel meddelelse om, at der er opnaat forstaaelse mellem de kinesiske og japanesiske fredsunderhandlere..

Den definitive fredsslutning kan ventes naarsomhelst. De nærmere betingelser for freden kjendes imidlertid ikke ennu. Paa Kinas indtrængende anmodning om nedsættelse i de oprindelige fordringer skal Japan ha gjort enkelte indrømmelser.

Præsident Cleveland har erklæret, at han ikke paa nogen maade for tredje gang vil stille sig som kandidat til præsidentposten.

Grej skuring. Venstre i kommunen har besluttet ikke at ta flagsagen op til behandling.

Det er grej skuring, det. Venstres byggligste mand, der har altid vært mod rent flag.

Blodige valgkampe i Serbien. I modsætning til de officielle meddelelser om valgene til storthinget melder „Köln. Zeitg." fra Belgrad: I Smojenatz, Velosowitji, Kiseljewo og Dobritsch har der i to dage raset formelige kampe mellem gendarmeriet og befolkningen. Kampene vedvarer. Tropperne rykker frem i ilmarscher. Flere kommuner er indeslut-tede af militær. Som aarsag til befolkningens forbitrelse angis den fra myndighedernes side forsøgte vilkaarlige fremgangsmaade ved valgmandsvalgene. — Det er en selvfølge, at regjeringsefterretningerne er „telegrafløgne". Regjeringen kjæmper for sin tilværelse, derfor dens anstrængelser for ved ulovlige midler at opnaa et flertal. Det er de første valg efter statskupet og forfatningens ophævelse. Hvad er da naturligere, end at vælgerne en gang vil holde grundig afregning med forfatningsbryderne? Som tidligere meddelt betragter regjeringen agitasjonen mod regjeringskandidaterne som brud paa landefreden og vil ha den straffet som saadan: det er endvidere dens bestemmelse at la valgene foregaa om natten. Under saadanne omstændigheder kan man forstaa, at der ikke kan være tale om at valgene løber roligt af, og at resultatet ikke vil bli et udtryk for folkets vilje, men trods det grove valgtryk er det heller ikke til at anta, at det nye storting vil bli sammensat efter regjeringens ønsker.

Partimeddelelser.

Pladearbejdernes forening

afholdt generalforsamling den 7de ds. Formanden aabnede mødet med en meddelelse fra fagfæller i Trondhjem om, at de ogsaa derstedsnu har dannet sin forening, for hvilken formanden udtalte ønsket om held og fremgang.

Derefter oplæstes forhandlingsprotokollen, beretning og regnskab, hvilket enstemmig godkjendtes. Kassereren tilkjendtes et honorar af kr. 25.00.

Derefter vagtes til bestyrelsesmedlemmer: G. Johnsen (Vulkan), Albert Larsen (Kværner), Lars Andersen (Nyland).

Som repræsentanter til forbundet valgtes T. Wahl og O. Johansen.

Til repræsentanter i arbejderpartiet valgtes P. Pettersen og H. Korneliusen; til 1ste og 17de-majkomiteen Karl Magnusen.

De fra lovkomiteen foreliggende forslag til forandring af lovene, udsattes til en fortsat generalforsamling.

Mødet var særdeles godt besøgt, og foreningen er i stadig fremgang. Tilslut foretoges valg paa to underkasserere ved Nylands værksted; P. Hagen og P. Olsen valgtes.

Bestyrelsen har i marts maaned optat en statistik over lønsforholdene ved samtlige værksteder. Denne statistik beviser klarligen nødvendigheden af, at alle inden faget bør staa i sin fagforening.

Th.

Stenhuggernes fagforening

hadde møde søndag den 7de april. Først behandledes den paa forrige møde vedtagne skrivelse til Kristiania kommunes bestyrelse, gaaende ud paa, at alt kommunalt stenhuggerarbejde udføres af kommunen under egen direkte ledelse. Dernæst oplæstes regnskabet, som godkjendtes. Til formand i festkomiteen valgtes H. Jacobsen og til 2 medlemmer af festkomiteen Johan Olsen og Lars Andersen. Repræsentant i 1ste og 17de maj-komiteen er Nils Jakobsen.

Smedenes fagforening

afholdt torsdag den 11te ds. medlemsmøde. Til behandling forelaa: Hvad kan der gjøres for bibliotekets fremme? Efter en længere debat enedes man om at udstede lister for med frivillige bidrag at støtte biblioteket. Til fanekomite valgtes Ole Karlsen, Karl Kristensen og C. Stolpe. Til referent for „Social-Demokraten" valgtes Albert Hansen. Til slut valgtes en agitasjonskomite for et halvt aar ad gangen til at virke for foreningens fremgang. Mødet var godt besøgt.

A. H.

Vej- og jernbanearbejdernes landsmøde.

Lørdag kl. 10 traadte repræsentanterne fra de forskjellige vej- og jernbanearbejderforeninger sammen i Kristiania arbejdersamfund for at organisere et landsforbund.

Følgende foreninger var repræsenterede:

Hamar—Sell-banen:
8de afdeling 2 repræsentanter.
7de „ 1 „
6te „ 3 „
5te „ 2 „
Fra vejanlægget i Øier 2.

Vejarbejdernes forening ved Mandal og Lyngdal 2.

Vejanlægget i Sigdal 1.

Fra stenarbejdernes forening i Bergen indløb skrivelse, at den ønskede at slutte sig til forbundet, men ikke hadde set sig istand til at sende repræsentant.

Samtlige fuldmagter godkjendtes.

Til ordstyrer valgtes Olav Strøm, til sekretær Anton Moe.

Til at forberede de til forhandling foreliggende spørsmaal, udarbejdelse af love o. s. v. nedsattes en komité paa fire mand, bestaaende af Olav Strøm, Anton Moe, Iver Vollan og Petter Pettersen, hvorpaa mødet hævedes for at træde sammen igjen første paaskedag kl. 12.

Komiteen sammentraadte lørdag efter middag kl. 4.

Vej- og jernbanearbejdernes landsmøde fortsatte sine forhandlinger paaskedag kl. 12.

Den i lørdagsmødet nedsatte komité hadde udarbejdet forslag til program og love for organisasjonen. Efter at være behandlet punktvis, vedtoges de med nogle uvæsentlige ændringer.

Endvidere hadde komiteen udarbejdet resolusjoner, der krævede 8 timers maksimumsdag sikring af en mindsteløn af 0.40 øre pr. time, forhøjelse af arbejdernes sygepenge, ulykkesforsikring, afskaffelse af alt kontraktørvæsen ved statens anlæg, at staten sørger for arbejdernes proviantforsyning ved at oprette handelshuse, at staten bygger baraker og at arbejderne erholder fri rejse med statens baner.

Samtlige de vedtagne resolusjoner i forbindelse med udførligt referat skal vi levere imorgen.

Til hovedstyre valgtes: Formand Olav Strøm (Gudbrandsdalen), visformand Petter Pettersen (Lyngdal), kasserer Anton Moe (Gudbrandsdalen); de øvrige medlemmer Iver Vollan (Gudbrandsdalen) og A. Wessel (Sigdal).

Igaar tilendebragte landsmødet sine forhandlinger. Dette møde diskuterede det nuværende akkordarbejde, statens forhold til arbejdssøgende udlændinger m. m. Da et par af repræsentanterne allerede var rejst, udsattes spørsmaalet: om forbundet som saadant skulde tilslutte sig Det norske arbejderparti, og det saa meget mere som det oplystes, at næsten samtlige afdelinger før stod indmeldt i partiet.

Derimod vedtoges enstemmig følgende resolusjon om arbejderpressen:

„Landsmødet antar arbejderpartiets blade „Social-Demokraten" og „Fremad" til organer og anbefaler derfor medlemmerne at holde disse."

Til at oppebie storthingets sammentræden og forelægge dets præsidentskab landsmødets resolusjoner og krav, valgtes forbundets formand, Olav Strøm, og dets sekretær, Iver Vollan.

Arbejderpartiets kvindeforening

afholdt igaar et meget vellykket stiftelsesfest i Kristiania arbejdersamfunds lille sal. Efterat deltagerne ved 9-tiden var beværtet med kaffe og wienerbrød holdt partifælle Jeppesen en med særdeles bifald modtat festtale. (Vi skal i næste nr. referere samme.) Der afvekslede med sang og anden underholdning. Taler holdtes af A. Johnson, Karoline Nilsen, Olav Strøm m. fl., og endelig tilslut fik man en svingom.

Deltagerne skiltes sikkerlig alle i bevidstheden om at ha tilbragt en særdeles hyggelig aften, og kanske de fleste gik hjem med det haab, at en gryende vaar i forstaaelsen mellem mand og kvinde har skudt de første rødder under kampen for arbejdets frigjørelse.

Slotsjarbejdernes forening

afholdt generalforsamling 2den paaskedag. Forhandlingsprotokollen oplæstes og godkjendtes ligeledes regnskabet for foreningen. Edvin Svendsen valgtes til repræsentant til 1ste og 17de-majkomiteen. Til fanebærere valgtes Skoglund og K. Knudsen, til fanevagt K. Larsen og Martin Bakke. Til bestyrelsesmedlemmer valgtes Skoglund, C. Tuft og O. A. Bold. Til repræsentanter til fællesbageriet valgtes Einarsen og Næss. Som formand for festkomiteen gjenvalgtes C. Tuft; til kasserer A. Sjøberg, til festkomitémedlemmer gjenvalgtes C. Larsen, R. Rasmusen og K. Næss. Til underkasserer for foreningen valgtes Olaus Pettersen; som æresmedlem af foreningen optoges Halvor Hoff. De andre sager paa dagsordenen opsattes til fortsat generalforsamling. Mødet var godt besøgt og det vil glæde mange om tilslutningen til møderne blev ennu større.

Af et medlem blev der opfordret til at støtte „Social-Demokraten" paa den maade, at de, som vilde, kunde betale 1 kr. maaneden for bladet. En del tegnet sig hos forslagstilleren til et godt eksempel for andre.

T. m.

Statens regnskaber.

Andet foredrag

i arbejdersamfundet torsdag 4de april.

Den egentlige revisjon af statens regnskaber er ikke det vanskeligste hverv, som tilsynet med statens regnskaber paalægger. Revisjonen er bare det halve stridt; det er bare forberedelsen til det afgjørende stridt, decisjonen. Det gjælder ikke bare at notere fejl i et regnskab, man maa ogsaa faa disse fejl rettet, saa regnskabet kan bli rigtigt. Og denne rettelse foregaar ved decisjonen.

Hvem tilkommer myndigheden til at decidere. Det er selvfølgelig ikke de personer, som anvender de midler, man fører regnskab over, men det er de, som yder disse midler. Hos os har stortinget, fra vi fik vor fri forfatning, altid hævdet, at det alene har den endelige decisjonsmyndighed, og mod denne opfatning kan der neppe rejses tvil. Men spørsmaalet blir vanskeligt, naar det skal til at udøve decisjonsmyndigheden. Det kan nemlig ikke gaa i alle enkeltheder; dertil vilde for en stor forsamling kræves uendelig tid. Det kan bare gi almindelige afgjørelser; de underordnede regnskabsfejl maa man rette paa anden maade. Og denne rettelse af regnskabsfejl kunde man vente, at stortinget vilde overlade statsrevisjonen at udføre paa sine vegne og under sit tilsyn, med stadig ret til at skride ind ligeoverfor den institusjon, over hvis sammensætning det raadede. Men hadde man vært lidet villig til at udruste statsrevisjonen med tilstrækkelige midler og myndighed til at finde fejlene i statens regnskaber, saa stoppede man rent op, da det gjaldt om at la den paa stortingets vegne rette disse fejl i alle de forskjellige særegnskaber. Og dog laa det ganske natur, i selve statsrevisorhvervet, at statsrevisjonen maatte foreta en decisjon af særregnskaber, hvis den skulde med nogen virkelig nytte udføre sit hverv.

Statsrevisjonen skulde gjennemgaa alle statens regnskaber, selvfølgelig regnskaberne for alle oppebørsler, — men hver betjents regnskaber maatte afgjøres eller dechargeres for sig.

Statsrevisjonen skulde til enhver tid kunne gi almenheden underretning om finansernes tilstand, og den maatte derfor med virkning kontrollere alle kilder, hvorfra statskassens midler indkom, og alle afløb.

Statsrevisjonen skulde gi et paalidelig og rigtigt uddrag af statsregnskabet aarligen; man vilde ikke nøje sig med, at statsrevisjonen offentliggjorde de uddrag, som finansdepartementet behagede at gi; man vilde ha et rettet aarsregnskab, saa almenheden kunde vide, hvad den hadde at holde sig til.

Det første ordentlige storting, som sammentraadte 1ste juli 1815 og opløstes af Karl Johan med en tale paa fransk 6te juli 1816, valgte ved slutningen af sin aarlange samling de første statsrevisorer, men disse kom ikke i arbejde. Det andet storting, som varede fra 2den februar 1818 til 15de septbr. s. a. valgte den anden statsrevisjon. Budgettet balancerede man paa første storting med 1,437,100 spd.*), og de forskjellige oppebørselsregnskaber blev reviderede og deciderede i departementerne efter en forordning, som gjaldt for det danske enevældes regjeringskollegier, men dog altid med en erkjendelse af midlertidighed, naar det gjaldt regnskabsfejl, som man fandt det nødvendigt at saa dechargeret af den bevilgende myndighed. Med den midlertidige nasjonalbanks regnskaber, som højlig kunde tiltrænge at revideres og decideres, var det næsten værre, da man for denne nye institusjon ikke hadde en gammel fremgangsmaade at følge. Dette gik til det tredje ordentlige storting i 1821; da kunde man ikke længere bli staaende med denne midlertidige tilstand; da maatte skrides til en ordentlig revisjon og en endelig decisjon. Alle afgjørelser under den nye forfatning hadde vært midlertidige, de var foretat af administrasjonen paa den gamle vis, og de ventede paa sin godkjendelse eller underkjendelse af den bevilgende myndighed, som ogsaa sad inde med kontrolmyndigheden. Efter grundloven var alle gamle love og forordninger gjældende, som ikke stod i strid med dens bestemmelser.

Man maa ikke glemme, at embedskontrollen er en af den udøvende magts væsentlige indskrænkninger, og at der i første unionsaar stod en farlig kamp — som stiftamtmand Hagerup fier i sit brev til Christine — „mellem et moderat storting og en desperat konge", — mellem den udøvende magts personlige indehaver (kronprinsen, konge fra 1818) og folkets repræsentanter. Decisjons-spørsmaalet var et ømtaaligt spørsmaal, og statsrevisjonen formener, at decisjonen rettest maa henhøre under domstolene. „Decisjon er en endelig og upaaankelig bestemmelse om, hvad vedkommende har at tilsvare under tvangsmidler. Men saadan bestemmelse kan neppe med hensyn til formentlige mangler ved statskassens bestyrelse gis uden ved dom."

Efter paalæg af stortinget fremla statsrevisorerne paa stortinget i 1821 et udkast til en instruks, for at faa lovfæstet den maade, de hadde fundet at maatte gaa frem paa, naar de kunde komme til regnskaberne. Det udkast, som stortinget vedtog, var forfattet af Jonas Anton Hjelm, som netop var udnævnt til regjeringsadvokat, og som byfoged Knudsjøn derfor foreslog, at man skulde afskedige som statsrevisor. Denne stødende form undgik man ved at skride til nyt valg i dette aar og forbigaa regjeringsadvokaten. Knudsjøns forslag viser imidlertid, at man gik ud fra, at statsrevisorernes valg gjælder for længre tid end fra storting til storting; i modsat fald vilde forslaget faat den form, at en rigsadvokat ikke var valgbar til statsrevisor.

Efter instruksen fik statsrevisorerne at undersøge, om noget, som burde komme statskassen til indtægt, var forsømt, om nogen uberettiget indtægt hadde fundet sted, og om nogen uberettiget udgift for statskassens regning var sket. De bør undersøge, om regnskaberne er i orden; inden fire maaneder efter at de har modtat regnskaberne, skal de være færdig med sine antegnelser. Naar besvarelserne paa de gjorte udsættelser er modtat, har de at udfærdige vedtegninger til hver post i antegnelserne inden en maaned. Revisjonsforretningen med tilhørende besvarelser og vedtegninger skal tilstilles hvert ordentligt storting, saa snart det er aabnet, for at decideres.

„Naar revisjonen er tilendebragt, skal der udfærdiges en ekstrakt af regnskaberne, som skal offentliggjøres i trykken. Denne ekstrakt skal vise statskassens virkelige indtægter, udgifter, tilgodehavende og beholdninger, og indeholde, saa vidt muligt, en sammenligning ved hver indtægts- og udgiftspost med det beløb, stortinget har bevilget, hvorfor ekstrakterne skal indrettes overensstemmende med det af stortinget udfærdigede budget. Ekstrakterne kan ogsaa nøjere angi enkelte dele af regnskaberne, naar de er af særdeles interesse for det offentlige eller af statistisk nytte; men de fundne fejl skal ikke anføres der."

Instruksen søger klogelig at undgaa den farlige decisjons-klippe ved at henlægge decisjonshvervet til stortinget, hvorom der ingen tvil kunde raade. Men naar den saa omhandler ekstrakterne, stod man alligevel over for dette decisjons-spørsmaal, som man ikke kunde undgaa.

Imidlertid søgte en privat forslagsstiller at løse knuden. Toldkasserer Hansteen fremsatte et forslag om statens regnskaber med begrundelse. Første paragraf lød saaledes:

„Samtlige regnskaber, statens indtægter eller udgifter vedkommende, skulle fra regjeringens departementer afleveres til de af stortinget udnævnte revisorer, som efter grundlovens § 75 (litr. k) paaligger at besørge disse regnskabers revisjon."

„Denne bestemmelse," forklarer han, „er nødvendig, fordi revisjon og decisjon af statens regnskaber med undtagelse af det generale regnskab over statskassens samtlige indtægter og udgifter, er hidtil imod grundlovens § 75 (litr. k) sket ved regjerings-departementerne, som ikke kunne ha kompetence til at foreta, hvad som efter grundloven paaligger de af stortinget ansatte revisorer. Disse — ikke regjerings departementerne — er altsaa ved vor stats nu gjældende grundforfatning nu satte i stedet for den revisjon, som var henlagt under de danske regjerings kollegier."

Da han — udtaler han videre — finder grundlovens udtryk klare og bestemte nok, er det intet konstitusjonsforslag han fremsætter. Det er bare hans mening at foreslaa, at grundlovens bestemmelse gjennemføres, saaledes som den rettelig er at forstaa, og det vil ikke volde nogen forøgelse, mener han, da man kan foreta besparelser paa udgifterne til departementerne.

Og den anden paragraf lyder saa: „Regnskabsantegnelserne udfærdiges af den revisor, der har besørget regnskabets revisjon, og tilstilles vedkommende departement; men samtlige revisorer skulle fælles overveje, om eller hvorvidt regnskabsførernes erklæring har afbevist udsættelserne, og desangaaende, efter pluralitetens mening, afgi deres skjøn, der ligesom antegnelserne tilstilles det departement, hvorunder regnskabsførerens embede henhører."

Her foreslaaes altsaa en udtrykkelig bestemmelse om, at afgjørelsen af underordnede regnskabsspørsmaal, decisjon af specialregnskaberne, bør henhøre under statsrevisjonen. Det var nødvendigt, at disse afgjørelser henlagdes under statsrevisjonen, da ellers den folkevalgte myndigheds kontrol blev illusorisk, og administrasjonen i virkeligheden kontrollerede sig selv. Det maa — mener forslagsstilleren — være statsrevisjonens sag at bedømme, om en regnskabsfører ved sin besvarelse af antegnelserne har hævet de forefundne mangler; dette er revisjonen af de tilvejebragte bevisligheder. „Derfor er revisorernes skjøn — sat istedenfor de danske rejerings-kollegiers decisjon. Da revisjonen skal i regnskabsvæsenets hele omfang paase anordningernes efterlevelse af den eksekutive magt, kan det vel ikke være rigtigt, at denne magt afgir sin decisjon over revisjonen."

Forslaget indeholder nærmere bestemmelser om regnskabernes udleverelse, tiden for deres gjennemgaaelse og prøvelsen af revisorernes skjøn ved domstolene. Væsentlig vil forholdet bli det samme, som ved departementernes decisjon; det er bare den forskjel, at den hele regnskabs-kontrol henhører under en institusjon, som er valgt af stortinget og ikke af kongen, og som handler paa den lovgivende og ikke paa den udøvende magts vegne.

Toldkasserer Hansteen var ikke aktiv politiker, men en gammel, velkjendt embedsmand, og hans forslag er et vidnesbyrd om, hvorledes folk udenfor den aktive politik opfattede sagen. Og hans forslags skjæbne viser, hvorledes de aktive politikere forstod at „gaa udenom." — Komiteen, som behandlede forslaget, mente, at det maatte være nok at pege paa, at grundloven hadde bestemt, at der skulde være fem statsrevisorer; disse kunde umulig overkomme at revidere og decidere „alle staten vedkommende regnskaber, jaasom fogedog andre oppebørselsbetjentes regnskaber, told- og alle militære regnskaber m. fl." — Man kunde aabenbart ikke tænke sig kontorer til bistand for folkevalgte og stortingsvalgte mænd. (Sluttes).

*) Det er ikke fuldt retfærdigt at sammenligne denne sum med budgettet for siste aar, som var tolv gange saa stort (55 millioner kr.), da man dengang brugte nettobudgettering (d. e. trak indtægterne fra paa særbudgetterne), mens vi nu bruger bruttobudgettering (d. e. opfører samtlige indtægter og udgifter).

Bekjendtgjø[relser]

Kr.a Korkeskjæ[rer]forening.

Foreningens Medlem[mer] anmodes om at fremmøde [paa] Vor Frelsers Gravlund Ti[rs]dag den 16de ds. Kl. 1 f[or] under Fanen at følge Vilhel[m] Jensen til Graven.

Arbejderpartiets kvindeforen[ing]

har møde iaften tirsdag 16de kl. 8 i Kristiania arbejdersamfu[nds] 2den etasje.

Nye medlemmer indtegnes.

Bestyrelsen.

Kr.a Møbelsnedkerfor[ening]

Kvartalsmøde Onsdag den 17/4 8 Aften præcis i Arbeidersamfun[det]

I. Regnskabet for 1ste Kva[rtal]
II. Valg paa Festkomité.
III. Forslag om indmeldelse i T[ræ]arbeiderforbundet.
IV. Skrivelse fra Træarbeider[for]bundsstyret
V. Forslag om Aktietegning [i] Social-Demokraten."

Bestyrelsen.

De samvirkende Fa[g]foreninger

har Kvartalsmøde Søndag den [..] ds. Kl. 10 Formiddag i Arbeid[er]samfundets 1ste Etg

Dagsorden:
1. Revideret Regnskab for 1 Kvartal.
2. Beretning.

Udvalget.

Guldsmedarb.s Forenin[g]

afholder Møde Tirsdag den 16 April Kl. 7 i Kafé Fram, Pløen[s]gade 8.

1. Fanens Deltagelse i 1ste [og] 17de Maitogene.
2. Valg paa Repræsentant [til] samme.

Alle Fagets Arbeidere indbyde[s]

Bestyrelsen.

— 332 —

over denne gjerning, men tværtimod en vis tilfredshed, som hun selv fandt styg.

Saa ringede hun, og da Widma kom, forlangte hun frokost og drak en kop chokolade i sengen. Saa stod hun op og klædte sig paa ved Widmas hjælp, lod sig frisere og tog en tarvelig sort kjole paa, der bedst passede til øjeblikkets alvor. For at synes ennu blegere, pudrede hun sit ansigt og bad politimesteren om at komme.

Han kom snart.

„De har lat mig kalde, Milada Petrowna?" begyndte han, og tog efter hendes indbydelse plads lige overfor hende.

„Ja, undskyld mig," svarte Milada, „jeg var i gaar altfor bevæget til at kunne svare Dem. Ogsaa i dag føler jeg mig saa svag og lidende, at jeg ikke godt kunde komme hen paa Deres kontor, som det var min pligt ...

— 329 —

Nu maatte det ske — nu eller aldrig. Hun trak slyngen sammen, sprang op og traadte hen bag ved ham.

Han greb med hænderne til halsen — men det var for sent, snoren snørede hans strube sammen.

I kampen for at befri sig for snoren trillede han ned af løjbænken og i næste sekund satte Milada sit knæ paa hans nakke. Hun trykkede ham ned ved tigerskindet — det øvrige gjorde slyngen.

Zacharin rørte sig ikke mere. Langsomt tog Milada sit knæ bort fra hans nakke, men hun holdt ennu snoren i sin haand.

Var han død?

Det saa saaledes ud. Men hun maatte være sikker, og hun vovede ennu ikke at røre ved ham. Hun følte en slags modbydelighed mod den døde ...